

בעזרת מלך יחיד אל חי העולמים

בעש"ט על פורים ומגילת אסתר

מגילת אסתר

העליון. וזהו על ידי המצוות שהם תר"כ עמודי אור: הקורא את המגילה למפרע – לא יצא (מגילה יז ע"א). למפרע פירוש: שסובר כי אז היה הנס ולא עתה – לא יצא:

וְזוֹה הַנְּעִרָה בָּאָה אֶל הַמֶּלֶךְ: אֵת כָּל אֲשֶׁר תֹּאמַר – יִתֶּן לָהּ לְבֹא עִמָּה מִבֵּית הַנְּשִׁים עַד בֵּית הַמֶּלֶךְ (ומגילת אסתר פ"ב יג וטש"ע סי' תרז): קאי על העמוד מגן עדן התחתון לגן עדן

עד דלא ידע

מאן דקטיל ההוא חו"א דאיהו מקננא בטורין רברבין – יתבין ליה ברתא דמלכא דאיהי צלותא ודבקות, דיתב על מגדלא. דאתמר בה (משלי יח י: מגדל עז – שם הוי"ה בו ירוץ צדיק ונשגב) ותיקוני זוהר תיקונא תליסר כט ע"ב, וזה נקרא בחינת ארור המן.

והב' – להתבונן תמיד בגדלות הבורא ולטרוח לבוא לדבקות – וממילא יבוטל הרע. וזה נקרא: ארור מרדכי. וצריך לדבר זה דעת אמת אם להלוך בדרך הא' או הב' וכו', אז צריך להתבונן ולהחזיק דרך הב', וצריך דעת לזה. ובפורים צריך לבסומי בפוריא עד דלא ידע להכריע בין ב' דרכים הנ"ל שנסתלק הדעת:

אמר רבא: מיחייב אנש לבסומי בפוריא עד דלא ידע בין ארור מרדכי לארור המן (מגילה ז ע"ב וטש"ע סי' תרז). דיש דעת המתווך בין שני הקצוות שצריך תמיד לשקול בכל דבר בדעתו אם הוא מבחינת הסיטרא אחרא הנקרא המן – שלא לעשות, או מסיטרא דקדושה הנקרא מרדכי – והוא ארור מרדכי. ובפורים צריך לבסומי עד יסתלק הדעת המתווך הנ"ל:

דיש שני דרכים לעבודת השם יתברך: אחד – להשגיח במידות רעות שבו לשברם: פתח רבי שמעון ואמר: עלאין אתתקנו ואזדרזו במאני קרבא לגבי חו"א, דאיהו מקננא בטורין רברבין, ואיהו קטיל לאדם קדמא וכלל דרין דהוו אבתריה. ובגין דא ארוזא נפיק בכל יומא:

תְּפִילַת הַבַּעַל שֵׁם טוֹב לְיוֹם הַכְּפוּרִים כְּפוּרִים

מובא בסה"ק מדרש פנחס, שמרן הבעש"ט הק' זיע"א היה מתפלל ערב יום הכפורים לפני סעודה המפסקת תפילה קדושה שחיבר בעצמו, וזהו לשונו הקדוש:

קודש הקדשים	הוא לב כל הארץ ולב כל העולמות
נשמות ישראל	הם לב כל האומות ולב כל הבריות
הכהן הגדול	הוא לב נשמות ישראל
יום הכפורים	הוא לב כל זמני השנה
לשון הקודש	היא לב כל הלשונות
התורה הקדושה	היא לב לשון הקודש
החומש הקדוש	הוא לב כל התורה הקדושה
עשרת הדברות	הן לב כל החומש
ושם המפורש	של מלך מלכי המלכים הקב"ה הוא פנימיות לב אלוקות לכל עשרת הדברות ולכל התורה כולה

הכנעה הבדלה והמתקה בסדר מצוות ימי הפורים באורך פרט:

הכנעה	פרשת זכור ותענית אסתר
הבדלה	זכר למחצית השקל
המתקה	מקרא מגילה

הכנעה הבדלה והמתקה במצוות יום הפורים:

הכנעה	"וַיָּבֹא עֲמֶלֶק וַיִּלָּחֶם עִם יִשְׂרָאֵל בְּרִפְיָדָם"
הבדלה	"משלוח מנות איש לרעהו ומתנות לאביונים"
המתקה	"את משתה אסתר – והנחה למדינות"

הכנעה הבדלה והמתקה בסדר מצוות ימי הפורים באורך כלל:

הכנעה	קריאת פרשת "זכור את אשר עשה לך עמלק בדרך בצאתכם ממצרים" להכניעו. מתן זכר למחצית השקל להקדים שקלינו לשקלי המן. תענית אסתר להכניע עצמינו לפני הבורא ב"ה.
הבדלה	מקרא מגילה המגלה הצלת והבדלת הטוב מפני הרע והצדיקים מפני הרשעים. הזכרת "על הנסים ועל הפך ועל הגבורות ועל התשועות ועל הנפלאות ועל הנחמות שעשית לאבותינו בימים ההם בזמן הזה" בתפילה ובברכת המזון כנ"ל. קריאת "ויבא עמלק" לצורך הבדלתו וביטולו.
המתקה	"משלוח מנות איש לרעהו ומתנות לאביונים". "כל הפושט יד נותנים לו" להמתיק כל הדינים על ידי גמילות חסד. "משתה אסתר" ביין למיתוק ותיקון עץ הדעת ש"גפן היה" ולהמתקת "חמת המלך" "כטוב לב המלך ביין".

הכנעה הבדלה והמתקה בסדר הנהגת אסתר המלכה:

הכנעה	הסרת ראש ושתי המלכה
הבדלה	בחירת אסתר המלכה וגזירת המן
המתקה	ביטול הגזירה ע"י אסתר ומרדכי ותליית המן ועשרת בניו

הכנעה הבדלה והמתקה בסדר ישועות השם במקרא מגילה:

הכנעה	מרדכי פוסק ומורה לא משתתף ב"סעודתו של אותו רשע". "ומרדכי לא יכרע ולא ישתחוה". גזירת המן הרשע האגגי העמלקי ימ"ש. "כי נמכרנו אני ועמי להשמיד להרוג ולאבד".
הבדלה	"בלילה ההוא נדרה שנת המלך". תענית "שלושת ימים לילה ויום. פעולת ליל פנוס את כל היהודים" המבדילה את עם ה' לטובה משאר האומות.
המתקה	"משפתה אסתר" הבא לתקן את משתה אחשורוש ואת עץ הדעת טוב ורע: "דתניא: אילן שאכל ממנו אדם הראשון רבי מאיר אומר: גפן היה". מפלת הנחש העמלקי "המן הרע הזה" ימ"ש וש"י ושר"י. תליית המן הנחש על העץ שלו ותליית עשרת בניו המה עשרת ספי דקלי ועשרת כתרין דמסאבותא. "ונהפוך הוא אשר ישלטו היהודים המה בשנאייהם". נקמת בני ישראל "להשמיד להרוג ולאבד" את בני עמלק ימ"ש וש"י ושר"י. "ורבים מעמי הארץ מתייהדים". "כי גדול מרדכי בבית המלך ושמעו הולך בכל המדינות כי האיש מרדכי הולך וגדול".

הכנעה הבדלה והמתקה בסדר מקרא המגילה:

הכנעה	. רוב העם נהנים מסעודתו של אותו רשע ושוקעים בהתבוללות . גזירת המן "לְהַשְׁמִיד לְהַרוֹג וּלְאַבֵּד" .
הבדלה	. ג' "ימי הצומות וזעקתם" . תשובת העם . הפיכת הגזירה על עמלק . מפלת המן והבדלתו לתליה עם כל בניו .
המתקה	. סיום גלות בבל ופרס ושיבת העם לארץ ישראל בידי עזרא הסופר . חידוש בניין בית המקדש ע"י נחמיה .

הכנעה הבדלה והמתקה בסדר הנהגת מרדכי היהודי:

הכנעה	. "אסתר היא הדסה": אשת מרדכי נלקחת לבית המלך אחשוורוש . "וַיִּקְרַע מַרְדֳּכָי אֶת בְּגָדָיו וַיִּלְבַּשׁ שָׂק וַאֲפֹר וַיֵּצֵא בְּתוּךְ הָעִיר וַיִּזְעַק וַיַּעֲקֶה גְדָלָה וּמָרָה" .
הבדלה	. "וּמַרְדֳּכָי לֹא יָכַרַע וְלֹא יִשְׁתַּחֲוֶה" . "וַיִּקַּח הַמֶּן אֶת הַלְבוּשׁ וְאֶת הַסּוּס וַיִּלְבַּשׁ אֶת מַרְדֳּכָי וַיִּרְפִּיבֵהוּ בְּרַחוּב הָעִיר וַיִּקְרָא לְפָנָיו: כָּכָה יַעֲשֶׂה לְאִישׁ אֲשֶׁר הַמֶּלֶךְ חָפֵץ בִּיקְרוֹ" .
המתקה	. "וַיֹּסֵר הַמֶּלֶךְ אֶת טַבַּעְתּוֹ אֲשֶׁר הָעֵבִיר מֵהֶמֶן וַיִּתְּנָהּ וַיִּכְתַּב בְּשֵׁם הַמֶּלֶךְ אַחֲשֻׁרֶשׁ וַיַּחֲתֵם בְּטַבַּעַת הַמֶּלֶךְ" . "וּמַרְדֳּכָי יָצָא מִלְּפָנֵי הַמֶּלֶךְ בַּלְבוּשׁ מַלְכוּת תְּכֵלֶת וְחֹר וְעֵטְרַת זָהָב גְּדוּלָּה וְתַכְרִיף בּוּץ וְאַרְגָּמָן וְהָעִיר שׁוֹשֵׁן צְהֵלָה וְשִׁמְחָה" . "כִּי מַרְדֳּכָי הִיְהוּדִי מִשְׁנֵה לַמֶּלֶךְ אַחֲשֻׁרֶשׁ וְגְדוּל לַיְהוּדִים וְרָצוּי לְרַב אֶחָיו דָּדָשׁ טוֹב לַעֲמּוֹ וְדָבָר שְׁלוֹם לְכָל זֶרְעוֹ" .

הכנעה הבדלה והמתקה בסדר פיוט "שושנת יעקב"

מקרא מגילה, רואים הסיכום לסדר זה. והוא פועל להכנעת כוחות הרע, "להודיע שכל קניף לא יבשו. ולא יפלמו לנצח כל החוסים בך". ולהבדלתם מכוחות הטוב: "ארור המן אשר בקש לאבדי. ברוך מרדכי היהודי. ארוה זרש אשת מפחיד. ברוכה אסתר בעדי. ארורים כל הרשעים. ברוכים כל הצדיקים". וכן למיתוקם הסופי: "וגם חרבונה זכור לטוב".

גם בפיוט "שושנת יעקב צהלה ושמחה בראותם יחד תכלת מרדכי תשועתם היית לנצח. ותקותם בכל דור ודור. להודיע שכל קניף לא יבשו. ולא יפלמו לנצח כל החוסים בך. ארור המן אשר בקש לאבדי. ברוך מרדכי היהודי. ארוה זרש אשת מפחיד. ברוכה אסתר בעדי. ארורים כל הרשעים. ברוכים כל הצדיקים. וגם חרבונה זכור לטוב: שושנת יעקב צהלה ושמחה שבסיום

אוצר כתבי הבעל שם טוב
 ת.ד 53433 ירושלים מיקוד 91355
 טל: 02-9923170 פקס: 02-9923155
WWW.BSHEMTOV.COM
BSHEMTOV.MAIL@GMAIL.COM